

Ostrowska, Teresa

"Festschrift für Erna Lesky zum 70. Geburtstag", Kurt Ganziger, Manfred Skopec, Helmut Wyklicky, Wien 1981 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 31/2, 577-578

1986

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Geschichte der Medizin. Herausgeber Dietrich Tutzke. Berlin 1980. VEB Verlag Volk und Gesundheit. 8° 247 ss. + ilustr.

Książka ta jest podręcznikiem dla studentów medycyny i stomatologii, lekarzy i pracowników służby zdrowia. Jest to już drugi podręcznik historii medycyny — wydany w ostatnich latach w Niemieckiej Republice Demokratycznej. Pierwszym była publikacja Aleksandra Mettego i Ireny Winter pt. *Geschichte der Medizin. Einführung in ihre Grundzüge* (Berlin 1968); dodajmy, iż jest ona już wyczerpana.

Współautorami niniejszego podręcznika są Georg Harig, Dietrich Tutzke i Irena Winter — pracownicy naukowcy w Institut für Geschichte der Medizin des Be-reites Medizin (Charité) der Humboldt-Universität zu Berlin. 75% książki mówi o rozwoju medycyny powszechnej od czasów grecko-rzymskich do współczesnych. Pozostała część dotyczy organizacji ochrony zdrowia. W publikacji znajdujemy rozdziały zarówno traktujące o studiach medycznych w różnych okresach historycznych jak i o powstaniu pierwszych dyscyplin medycznych: anatomii, epidemiologii, fizjologii, chirurgii, biologii, patologii, bakteriologii, medycyny społecznej. Jednakże książka jest bardzo zwięzła — wiadomości podaje w dużym skrócie i wyselekcjonowaniu; napisana przystępnie, można powiedzieć: popularnie. Toteż większym jej walorem niż treść są zamieszczone w niej ilustracje. Ilustracji tych jest 61, pokazują m.in. narzędzia i aparaty medyczne oraz dawne zabiegi. Wydano je — jak i całą książkę — na kredowym papierze. Należy podkreślić z uznaniem, że nie są one stereotypowe; są przy tym tak wyraźne, iż można z nich robić reprodukcje. Książka zamyka wykaz literatury (ale polskich prac w nim nie spotykamy) oraz indeks nazwisk i indeks rzeczowy.

Książka dobrze się prezentuje. Nie tylko bowiem papier ma dobry, ale i estetyczną piócienną okładkę.

Teresa Ostrowska
(Warszawa)

Festschrift für Erna Lesky zum 70. Geburtstag. Herausgegeben von Kurt Ganziger, Manfred Skopec, Helmut Wyklicky. Institut für Geschichte der Medizin. Verlag Brüder Hollinek. Wien 1981 8° 212 ss.

Wydawnictwo to ukazało się z okazji jubileuszu 70-lecia Erny Lesky, zasłużonego wiedeńskiego historyka medycyny. Erna Lesky, z domu Klingenstein urodziła się dnia 22 maja 1911 r. w Hartbergu (Steiermark). Dyplom lekarski uzyskała w 1936 r. w Wiedniu. W 1939 r. poślubiła Albina Leskiego. Następnie w Innsbrucku odbyła studia filologiczne. W 1949 r. osiadła w Wiedniu. Tam uzyskała w 1956 r. stopień doktora filozofii, a w 1957 r. habilitowała się z historii medycyny. Dnia 1 października 1960 r. objęła kierownictwo wiedeńskiego Instytutu Historii Medycyny. Najważniejsze jej prace — to: *Arbeitsmedizin im 18. Jahrhundert. Werksarzt und Arbeiter im Quecksilbergwerk Idria* (Wien 1956); *Österreichisches Gesundheitswesen im Zeitalter des aufgeklärten Absolutismus* (Wien 1959) i *Die Wiener medizinische Schule im 19. Jahrhundert* (Graz-Köln 1965, 1978). W 1965 r. została członkiem Deutsche Akademie der Naturforscher Leopoldina, a w 1978 r. otrzymała doktorat honoris causa na Wydziale Lekarskim w Zurychu. Na emeryturę przeszła w 1979 r.; przeniosła się wówczas do Innsbrucku.

Wydawnictwo zawiera fotografię Erny Lesky, jej krótki życiorys napisany przez wydawców, a następnie 18 artykułów — pisanych przez autorów z Austrii, Czechosłowacji, Francji, Niemieckiej Republiki Federalnej, Stanów Zjednoczonych, Szwajcarii, Węgier i Włoch w językach: angielskim, niemieckim i francuskim. Zamiesz-

czono również spis prac naukowych jubilatki i indeks obejmujący jednocześnie osoby i miejscowości.

Artykuły napisali m.in.: Erwin M. Ackernelcht — o działalności w zakresie psychologii Wilhelma Reicha (1897—1957); Luigi Belloni — o odkryciu żelaza w organizmie; Heinrich Buess — o wiedeńskim lekarzu Ludwigu Telekym (1872—1957) i jego książce dotyczącej higieny przemysłowej; Karl-Werner Schwappe i Christian Probst — o poszukiwaniu leku przeciwnowotworowego przez Antona Störcka (1731—1803) w starszej szkole wiedeńskiej; Hans H. Simmer o wewnętrznym wydzielaniu jajników jako przyczynie miesiączki — hipoteza Edourda Pflügera i doświadczenia Josefa Halbana; Lloyd G. Stevenson o Józefie Dietlu, Williamie Oslerze i definicji nihilizmu terapeutycznego; Jean Théodoridès o spojrzeniach A. Portalą (1742—1842) nad wścieklizną; Edouard Wondrak — o początkach kształcenia w zakresie chirurgii położnictwa na Morawach.

Większość artykułów posiada przypisy lub bibliografię.

Książka jest w formacie dużej ósemki, drukowana małą czcionką na białym papierze. Jest przeznaczona dla historyków nauki i historyków medycyny.

Teresa Ostrowska
(Warszawa)

XXVI Międzynarodowy Kongres po Istorija na Medicinata. 20—25 VIII 1978 Plovdiv. Actes du Congres. Sstavitiel na tomowietie — Wasil Topuzow. Vol. I: Sofia 1980 4° 115 ss. ilustr.; vol. II: Sofia 1981 4° 220 ss. ilustr.; vol. III: Sofia 1981 4° 244 ss. ilustr.

W dniach 20—25 sierpnia 1978 r. odbył się w Plovdiv (Bułgaria) XXVI Międzynarodowy Kongres Historii Medycyny. Materiały z tego Kongresu ukazały się w trzech tomach w latach 1980—1981. W tomie pierwszym opublikowano 37 referatów; w tomie drugim — 94; w tomie trzecim — 125. Referaty zajmują od 0,5 do 9 stron druku dwukolumnowego małą czcionką. Niektóre z nich zawierają tylko sam tekst bez dokumentacji, inne posiadają ilustracje, przypisy bądź bibliografię. Referaty są ogłoszone w językach: angielskim, bułgarskim, francuskim, niemieckim lub rosyjskim.

Tematyka tych referatów dotyczy m.in. historii poszczególnych dyscyplin medycznych w Bułgarii, medycyny wojskowej, medycyny starożytnej, medycyny narodowej różnych krajów, ziołolecznictwa, medycyny popularnej, medycyny irracjonalnej, nauczania medycyny, kontaktów międzynarodowych w zakresie medycyny, ważniejszych odkryć w medycynie, narzędzi lekarskich, biografistyki, wkładu wybitnych lekarzy do nauki, zagadnień metodologicznych i historiograficznych historii medycyny.

O tych ostatnich problemach pisali m.in. (w kolejności druku): Wiera Pawłowa (*Z historii rozwoju podstawowych teorii i metod w historii medycyny; Niektóre ogólnoteoretyczne i metodologiczne aspekty historiografii nauki, techniki i medycyny w Bułgarii*); Anatolij Georgiewskij (*Opracowanie historiograficzne, jego metody i miejsce w badaniach z historii medycyny*); Luigi Stroppiana (*Współczesna metodologia naukowa w dziedzinie historii medycyny*); Francesco L. D. Aulizio (*Metodologia w badaniach i nauczaniu historii medycyny*); Leszek Barg i Stanisław Szpilczyński (*Elementy metodologii i kierunki badawcze w polskiej medycznej historiografii do roku 1939*); Maria Antonietta Salemmę i Anna Maria Celani (*Wartość logiki w starożytnej i współczesnej nauce*); Rolf Löther (*Historia medycyny i teoria medycyny*); M. Putscher (*Historia medycyny pomiędzy normatywnym a historycz-*